

EilaTuulia Mustameri

Manta

Tämä kirja on omistettu kaikille Mantan ja Otton jälkeläisille.

Kiitos kaikki tarinankertojat.

Kiitos Viljo S. Määttälä ja Kari Klemola kirjoistanne.

Kiitos Arvo ja Aarne henkilökohtaisista sotapäiväkirjoistanne.

Iso kiitos kaikille valokuvista, joita olen saanut käyttää.

Kiitos Ann Maria ja Aatto piirtämistänne kuvista.

Kiitos Martti ja Lea avusta. Kiitos, että sain käydä Junnolassa.

Kiitos Mikko, Kaisa-Leena ja Pirkko avusta tekstin muokkaamisessa.

Kiitos Sinikka, Anu ja Ann Maria avusta visuaalisen ilmeen luomisessa.

Kiitos Sami teknisestä tuesta.

© 2020 EilaTuulia Mustameri

Kuvittajat Aatto Määttä ja Ann Maria Väätäinen

Valokuvien käsittely Anu Juuri / www.juurinytkuvat.fi

Kannen suunnittelu ja sisuksen taitto EilaTuulia Mustameri

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-2349-4

EilaTuulia Mustameri

Manta

* 17.10.1883

† 09.01.1960

Aluksi: Innostus herää 9

Taustaa 1500 -

- ~ Kartta Toholampi14
- Määttälän suvun alkuvaiheita 15
- Junnolan pihapiiri 17
- ~ Junnolan piha 1930-1940 -luvuilla18
- Talon isännät ja emännät 22

Alkuvaiheita Mantan elämässä 1883 - 1929

- Antin ja Idan kolmas lapsi 27
- ~ Junnolan asukkaat 190232
- Nuorena emäntänä 33
- ~ Junnolan asukkaat 191335
- Leipää pöytään 38
- Löökkiä ja muutakin 38
- Tulukhaa pois siuu! 40
- Kyllä me muutakin osattihin 45
- Mantasta ja Ottosta 51
- ~ Junnolan asukkaat 191860
- Uusperhe 61
- ~ Asukkaat Junnola, Kellanen tupa, Lintilä 192965
- Väinön kuolema 67

Keskellä elämää Junnolan talossa 1928 - 1943

- Miniöitä ja jaloissa pyöriviä lastenlapsia 71
- ~ Asukkaat Junnola, Kellanen tupa, Lintilä 194388
- ~ Junnola; perheiden sijoittuminen huoneisiin noin 194090
- Kurkistetaan sisälle 91
- Kööki – Mantan valtakunta 93
- Joulusta jouluun 96
- Hihhulit 99

Aarnivalkeita ja kummituksia	102
Raskaat sodat 1940-luvulla	104
Rintamaelämää Mantan poikien kuvaamana	113

Lastenlapsia Junnolassa

Kolkytkuus	125
ABC kukko kävelee	134
Kymmenen tikkua laudalla	137

Määttälän kylällä

Liikkumista ja elinkeinoja	141
Tie tuo, tie vie	141
Posti kulkee, osta tupakkaa ja limunaatia	143
Nahkoja, tuulimylly, lentokone, tiilitehdaskin	145
Tehdään yhdessä	147
Ei saa suuttua	147
Hiihdetään!	148
Näytelmiä ja urheilua	149
Parantajia, suutareita ja kraatareita	151
Noita-Aapa ja kumppanit	151
Kenkiä jalkaan, vaatetta päälle	153

Junnola hiljenee 1944-1956, Manta kuolee 1960

Aarola, Kranni, Arvola	155
Hyvästi Otto	162
~ Asukkaat Junnola, Kellanen tupa, Kranni, Lintilä, Aarola, Arvola 1949	166
Mantan kolmas muutto	168
Hyvästi Manta	175

Lopuksi: Kaiken ydin 178 |

Lähteet ...	180
Liite 1 Aikajana ...	183
Liite 2 Manta ja Otton jälkeläiset (taulukko lukumääristä) ...	188

Ukonhattu
Aconitum napellus

Aluksi: Innostus herää

Manta-mummun perillisille järjestetyssä sukkokouksissa 2000 ja 2006 Toholammin Hirvikoskella kuuntelin ihmeissäni ja innoissani ihmisten tarinoita isomummustani Mantasta. Kuka on tuo nainen, josta kaikki kertovat tarinoita? Tarinoista piirtyi kuva naisesta, joka oli vahva matriarkka, taitava suuren talon emäntä ja samalla hyvin suuren sydämen omaava, rakkaudella monista lähimmäisistään huolehtiva lämmin äitihahmo. Ihmiset kertoivat myös, kuinka hyvä Junnolassa oli olla. Miniänä. Mantan lapsenlapsena. Piikana.

Kiinnostus heräsi. Monenlaisia kysymyksiä nousi mieleen. Ennen sukkokousta vuonna 2016 päätin, että kirjoittaisin ihmisten kertomia tarinoita ylös.

**Junnolassa oloaika oli ihanaa. (Marjatta Armaantytär Nikula os. Määttälä; kesä 2016)*

**Junnolan mäki oli koko kylän keskus. Mistään ei ollu ikinä mitään riitoja. (Veikko Lempinpoika Lintilä; kevät 2019)*

**Junnola oli minusta onnellinen yhteinen iso yhdessäolon alue koko kylälle. (Jouni Aarnenpoika Määttälä; syksy 2016)*

**Elämä Junnolassa oli mielestäni rauhallista, sopuisaa. En kuullut riitelyjä enkä minkäänlaisia yhteenottoja, vaikka väkeä oli paljon. (Aatto Aaronpoika Määttälä; syksy 2016)*

**Matkustin kerran 1980-luvulla bussilla Toholammilta Jyväskylään. Edessäni istui nainen, joka jutteli kuskin kanssa. Ajettaessa Junnolan ohi nainen kertoi olleensa piikana Junnolassa ja että talossa oli hyvä olla piikana. (Helena Aarontytär Määttälä; kesä 2016)*

**Miniät arvostivat mummoa (Mantaa) ja pitivät häntä matriarkkana. He myös ihmettelivät kuinka hyvin Junnolassa tultiin toimeen. Ei siellä riideltä. (Paula Määttälä anoppinsa Alli Arvonvaimo Määttälän kertomana; kesä 2016)*

**Suvun kantaäidin Mantan elämänviisaus ”Rauhaa ja rakkautta” on hyvä elämänohje kaikille. Mantassa oli paljon naisen huolehtivaa, elämää kannattelevaa ja elämän puolella olevaa voimaa sekä viisautta. (Kaisa-Leena Lintilä, tytär: Aaro Lempinpoika Lintilä; suvun tarinaperinteen mukaan ymmärrettyä, syksy 2019)*

**Meidänkin perheessä on siteerattu Mantaa, hänen lausahduksiaan ja elämänviisauksiaan, välitetty eteenpäin hänen elämänasennettaan. Tämä kertoo Mantan karismaattisuudesta ja vahvasta persoonasta. (Pirkko Määttälä, tytär: Viljo S. Väinönpöika Määttälä; syksy 2019)*

Osa tarinankertojista toi esille myös asioita, joiden valossa talossa elettiin inhimillistä elämää. Välillä oli erimielisyyksiä ja ristiriitoja. Jokainen tällaisen tarinan kertoja kuitenkin kielsi kirjoittamasta näitä tarinoita tähän kirjaan. Osittain syyksi sanottiin se, että ristiriidat olivat jo vanhentuneita asioita. Osittain tämä varmasti johtui myös tahdosta kunnioittaa jo edesmenneitä suvun jäseniä.

Sillon ku Junnolassa Manta-mummun ja Otton kanssa asuttihin...

Tarinoita Mantan ja hänen lähipiirinsä elämästä Määttälän kylällä 1883-1960

- * Junnolassa oloaika oli ihanaa.
- * Junnola oli koko kylän keskus.
- * Junnola oli onnellinen, yhteinen iso yhdessäolon alue koko kylälle.
- * Manta oli talon matriarkka ja erittäin hyvä isoäiti. Hän leipoi monta kertaa viikossa leipää, josta osan jakoi kylän vähäosaisille.
- * Otto-tuora oli oikeamielinen ja humaani ihminen.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi